

WOJEWÓDZKI PLAN ROCZNY NA 1984 r.

W dniu 26 stycznia br. odbyła się Sesja Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białej Podlaskiej, podczas której radni uchwalili plan i budżet na 1984 rok.

WPR opracowany został na oparciu o analizy możliwości i potrzeb województwa oraz ustalenia Centralnego Planu Roczno-go./omówienie CPR zamieściliśmy w Dodatku do Nr 39 "Faktów"/.

Jest więc ukierunkowany na umacnianie pozytywnych tendencji występujących w gospodarce województwa, w tym zwłaszcza na wykorzystanie wszystkich dostępnych sposobów zwiększania produkcji materialnej, jak i przeciwdziałanie występującym w gospodarce zjawiskom niekorzystnym. Osiągnięcie wzrostu społecznie użytecznej produkcji jest podstawowym zadaniem przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni, ich kadry kierowniczej; samorządów i organizacji społeczno-politycznych. Wzrostowi produkcji przemysłowych dóbr konsumpcyjnych służą modyfikac-

je mechanizmów reformy gospodarczej, Przeciwdziałanie tendencjom negatywnym polegać przede wszystkim powinno na łagodzeniu napięć inflacyjnych oraz działaniu na rzecz poprawy efektywności produkcji i jakości wyrobów. Położyć nacisk też trzeba na przyspieszenie realizacji działań pro-oszczędnościowych w zakresie zużycia surowców, energii i materiałów. Towarzyszyć musi temu dalsza konsekwentna walka ze wszystkimi przejawami marnotrawstwa, spekulacji, wykorzystania trudności gospodarczych do realizacji artykularnych interesów jednostkowych bądź grupowych.

Szczegółowe ustalenia WPR na 1984 rok przedstawić można następująco :

Demografia i zatrudnienie

Prognoza demograficzna przewiduje, że w 1984 r. ludność województwa będzie liczyła 293,8 tys. osób, spośród których 95,0 tys. osób będzie zamieszka-

wało w miastach, a 198,2 tys. osób na wsi. W porównaniu do 1983 roku nastąpi wzrost o 3,4 tys. osób, z tym że w miastach liczba ludności wzrośnie o 4,9 tys. osób, na wsi, zmniejszy się o 1,5 tys. osób.

Przewiduje się, że zatrudnienie ogółem w gospodarce województwa w 1984 roku ukształtuje się na poziomie 153,4 tys. osób. W rolnictwie zatrudnionych będzie 88,4 tys. osób, co stanowi 57,6% ogółu zatrudnionych.

W działach pozarolniczych pracować będzie 65,0 tys. osób. Udział kobiet w zatrudnieniu wyniesie 47,7%.

W 1984 roku zakłada się spadek zatrudnienia w gospodarce uspołecznionej o około 200 osób w porównaniu do przewidywanego wykonania w 1983 roku. Spadek zatrudnienia nastąpi w takich działach jak : przemysł, pozostałe gałęzie produkcji materialnej oraz branża usług niematerialnych, natomiast wzrost zatrudnienia zakłada się w działach budownictwo, ochrona zdrowia i opieka społeczna oraz oświata i wychowanie. W gospodarce nieuspołecznionej najwyższy poziom zatrudnienia wystąpi w rolnictwie indywidualnym, gdzie zakłada się wzrost o ok. 200 osób, w porównaniu do 1983 roku w związku m.in. z zakładanym przyjęciem z P.F.Z. około 2,0 tys. ha gruntów rolnych.

Przewiduje się, że zasoby

siły roboczej województwa w 1984 r. osiągną wielkość 148,6 tys. osób, z czego kobiety stanowić będą 69,0 tys. osób. Zakłada się niedobór siły roboczej w stosunku do zgłaszanych potrzeb kadrowych gospodarki o ok. 2,6 tys. osób.

Deficyt zasobów siły roboczej powinien ulegać częściowemu łagodzeniu przy skuteczniejszym wykorzystywaniu mechanizmów reformy gospodarczej, poprzez prowadzenie racjonalnej i oszczędnej gospodarki zasobami pracy w zakładach.

Oświata i wychowanie

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 1984 roku wyniesie 10.508 i będzie wyższa w porównaniu do przewidywanego wykonania 1983 roku o 5,3 %. Zakładany wzrost liczby dzieci w przedszkolach uzyskany zostanie w wyniku przekazania do użytku przedszkola w Białej Podlaskiej przy ul. Akademickiej. Ponadto zwiększy się liczba dzieci w przedszkolach wiejskich, gdzie obecnie nie wszystkie miejsca są wykorzystane. Łącznie w 1984 roku opiekę w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych znajdzie 48,2% ogółu dzieci w wieku 3 -6 lat.

Do szkół podstawowych w 1984 roku uczęszczać będzie 39,9 tys. uczniów, tj. o 2,9% więcej niż w roku bieżącym /1983/84/. Szkoły podstawowe

ukończy ponad 4,3 tys. absolwentów tj. o 4,9% więcej niż w 1983 roku. Szacuje się, że z liczby tej ponad 90% absolwentów podejmie naukę w szkołach ponadpodstawowych, część z nich /ok. 480/ poza terenem województwa, głównie w makroregionie środkowo-wschodnim. W liceach ogólnokształcących liczba uczniów ogółem wyniesie ok. 3,6 tys. i będzie wyższa o 5,9%, zaś do klas I-szych przyjętych zostanie 950 uczniów. W szkolnictwie zawodowym dla młodzieży liczba uczniów ogółem utrzyma się w zasadzie na poziomie 1983 r. i wyniesie 7.160. Do klas I-szych przyjętych zostanie ponad 2500 uczniów, a więc tyle co w roku szkolnym 1983/84. Aktualnie w szkołach zawodowych wszystkich szczebli prowadzone jest kształcenie młodzieży w ponad 60 zawodach i specjalnościach co jest zgodne z zapotrzebowaniem gospodarki województwa.

W działalności inwestycyjnej poza zadaniami omówionymi w dziale "inwestycje" niniejszego opracowania dotyczącym inwestycji nakładowych UW, w ramach czynów społecznych kontynuowane będą budowy zbiorczych szkół gminnych w Łomazach i Rokitnie, szkoły podstawowej w Misiach oraz przedszkola w Janowie Podlaskim.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W lecznictwie zamkniętym szpitale ogólne dysponować będą 1326 łózkami, czyli o 7,3% więcej niż w 1983 roku. Przyrost ten uzyskany zostanie w wyniku przekazania do użytku realizowanego ze środków funduszu alkoholowego pawilonu dla przewlekłe chorych w Parczewie o 90-ciu miejscach. Liczba łóżek w zakładzie dla nerwowo i psychicznie chorych pozostanie na poziomie 1983 r. i wyniesie 210. Poprawie ulegnie baza lokalowa 2-ch istniejących ośrodków zdrowia / w Olszance i Huszlewie / w związku z zakładanym zakończeniem w 1984 roku budowy realizowanych ze środków NFOZ obiektów. Aktualnie województwo dysponuje 63 miejscami w domach pomocy społecznej. Liczba ta ulegnie zwiększeniu do 107 w 1984 r. w wyniku zakończenia adaptacji budynku poszkolnego w Kostomłotach na dom pomocy społecznej o 44 miejscach. W zakresie opieki nad dziećmi do 3-ch lat w 1984 r. nastąpi pewna poprawa. Zakończona zostanie budowa żłobka w Radzynie Podlaskim o 75 miejscach realizowanego ze środków społecznych, w wyniku czego liczba miejsc w województwie zwiększy się do 255. W lecznictwie

ambulatoryjnym w 1984 r. nastąpi znaczna poprawa bazy lokalowej, w wyniku zakończenia budowy Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej w Białej Podlaskiej i Rejonowej Przychodni w Łosicach.

W 1984 r. nastąpi również poprawa w zakresie zatrudnienia kadr fachowych. Liczba lekarzy medycyny powiększy się o 34, lekarzy dentyków o 13, farmaceutów o 4 i ok. 100 pielęgniarek. W związku z powyższym poprawie ulegną podane wskaźniki w tym zakresie, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców:

- lekarzy medycyny - z 11,9 do 13,0
- lekarzy dentyków - z 3,1 do 3,6
- farmaceutów - z 3,8 do 3,9

W 1984 roku poza obiektami przewidzianymi do realizacji w ramach nakładów inwestycyjnych UW / omówionymi w dziale "inwestycje"/, realizowany będzie Szpital Wojewódzki - finansowany z dotacji centralnej NFOZ. Ponadto ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia rozpoczęta zostanie budowa 2-ch dalszych ośrodków zdrowia na wsi w: Podedwórzcu i Łosnej Podlaskiej. Ze środków funduszu alkoholowego przewiduje się rozpoczęcie budowy budynku mieszkalnego w Suchowoli o 12 mieszkaniach.

Kultura i Sztuka

W stosunku do 1983 roku, w którym to na terenie woj. białskopodlaskiego działało 5 miejskich domów kultury, Wojewódzki Dom Kultury, Dom Kultury przy ZPW "Białena", 13 gminnych ośrodków kultury, 2 muzea, 105 bibliotek z filiami, 26 świetlic i wiejskich domów kultury, w 1984 r. przybędą 2 gminne ośrodki kultury / Rokitnie i Konstantynowie /, 5 filii bibliotecznych / 2 w Białej Podlaskiej, Międzyrzeczu Podlaskim, Gęsi gm. Jabłoń i Kłodzie Dużej gm. Zalesie /, 5 wiejskich domów kultury / Wyczołki gm. Piszczac, Kłoda Duża gm. Zalesie, Sitnik gm. Biała Podl., Dołhobrody gm. Hanna i Kołczyn gm. Rokitno /.

Liczba kin w 1984 roku pozostanie na takim samym poziomie tzn. 12 kin stałych o 2483 miejscach, natomiast o 160 wzrosła liczba miejsc w kinach w wyniku zakończenia budowy i przekazania do użytku sali kinowej przy Miejskim Domu Kultury w Międzyrzeczu Podlaskim.

W 1983r. poprawie uległa baza lokalowa Muzeum Okręgowego w Białej Podl., Biblioteki Wojewódzkiej i Miejskiej oraz Szkoły Muzycznej I stopnia w Białej Podlaskiej, które otrzymały pomieszczenia po byłej siedzibie Urzędu Wojewódzkiego

/Zespół Pałacowy Radziwiłłów/, gdzie dokonano odpowiednich adaptacji. Prace remontowo-modernizacyjne na tych obiektach prowadzone będą w dalszym ciągu w 1984 roku. Ponadto w ramach prowadzonych remontów kapitalnych kontynuowane będą prace przy remoncie zachodniego skrzydła pałacu w Radzynie Podlaskim. Z realizowanych inwestycji czynowych poza zakończeniem w 1984 r. budowy Miejskiego Domu Kultury w Międzyrzeczu Podl., kontynuowane będą prace przy budowie Wiejskiego Domu Kultury w Wyczółkach.

Kultura Fizyczna, Sport i Turystyka

W warunkach ograniczonych możliwości inwestowania działalność w zakresie kultury fizycznej, sportu i turystyki w 1984 r. opierać się będzie na kończeniu kontynuowanych aktualnie zadań inwestycyjnych i remontowych oraz bardziej efektywnym wykorzystaniu istniejącej bazy.

Zakłada się, że w 1984 r. liczba obiektów sportowych powiększy się o 4 boiska w: Łosicach, Sławatyczach, Wisznicach i Hannie, a ponadto krytą pływalnię przy Wydziale Zamiejscowym AWF. Działalność inwestycyjna zarówno w zakresie kultury fizycznej i sportu, jak i turystyki opiera się głównie o

czyny społeczne oraz środki Centralnego Funduszu Kultury Fizycznej i Sportu i Centralnego Funduszu Turystyki. W ramach tych środków poza wymienionymi już obiektami w 1984 r. przewiduje się zakończyć budowę pawilonu "PILAWA IV" w Leśnej Podlaskiej.

W zakresie turystyki natomiast w trakcie realizacji znajduje się ośrodek wypoczynku sobotnio-niedzielnego w Kobylanach k/ Terespoła, który przewiduje się oddać do użytku w 1985 roku.

Ponadto realizowane będą drobne inwestycje w zakresie turystycznego zagospodarowania lasów państwowych, polegające na wykonaniu parkingów śródleśnych, miejsc biwakowania, miejsc postoju pojazdów, obozowiska harcerskiego, ścieżki przyrodniczej.

Rolnictwo i leśnictwo

Plan na 1984 r. zakłada, że areał uprawy ziemniaka ukształtuje się na poziomie 64,5 tys. ha, a plony osiągną poziom 210q/ha.

W roku 1984 zboża zasiane będą na powierzchni 175 tys. ha, co stanowi około 65 % ogólnej powierzchni zasiewów. W stosunku do ub. roku planuje się zwiększyć powierzchnię uprawy pszenicy o około 3 tys. ha i osiągnąć około 22 tys. ha i jęczmienia o około 1,5 tys. ha, osiągając powierz-

chnię 11 tys.ha. Średnie plony roślin zbożowych zakłada się na poziomie 23 q/ha.

W bieżącym roku zakładany jest również wzrost upraw roślin przemysłowych, których areał wyniesie około 3,6 tys.ha. Dominującą będzie tu uprawa kukurydzy, której powierzchnia powinna osiągnąć 2.500 ha.

Dla uzyskania planowanej wysokości plonów zakłada się w 1984 r. zużycie 138,0 kg NPK oraz 72 kg wapna nawozowego w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych.

W produkcji zwierzęcej przewiduje się w br. niewielki wzrost stanu pogłowia zwierząt gospodarskich. Zakłada się, że pogłowia bydła osiągnie poziom 185,0 tys. sztuk /wzrost o 2,3 % /, krowy 89,5 tys.sztuk / wzrost o 0,6 % /, trzoda chlewna - 378,0 tys.sztuk / wzrost o 0,5% / i owce - 175 tys.szt. / wzrost o 1,0 % /.

Przewiduje się rozprowadzić w 1984 r. - 16.500 szt.cieliczek i buhajków, 800 szt.jałówek hodowlanych i użytkowych, 650 szt.knurów, 2.700 szt.loszek, 4.000 szt.maciorek i 1.900 szt.tryków.

Zakłada się, że skup zbóż wykonany zostanie na poziomie 48, tys.ton i ziemniaków wyniesie 230 tys.ton.

Żywca ogółem zakłada się skupić 51,0 tys.ton, w tym wieprzowego - 27,5 tys.ton. i wołowego - 19,0 tys.ton. W 1984 r. skup mle-

ka określa się na poziomie 160 mln.litrów. Oznacza to, że zarówno skup żywca jak i mleka będzie niższy w stosunku do roku ub. o 2 -3%. Skup jaj winien osiągnąć poziom 22,8 mln.szt.tj. o 31,3 % mniej niż w 1983 r.

W bieżącym roku przewiduje się dalsze zmniejszenie gruntów PFZ poprzez przekazywanie ich w trwałe użytkowanie zarówno rolnikom indywidualnym jak i sektorowi społecznemu.

Zakłada się, że w 1984 r. PGR otrzymają - 150 ha, RSP - 150 ha, Administracja Lasów Państwowych - 2.000 ha, rolnicy indywidualni - 2.000 ha oraz SKR - 20 ha.

W roku 1984 zakłada się zalesienie i zadrzewienie około 289 ha. Ponadto przewiduje się przeprowadzić pielęgnację upraw i młodnił na powierzchni 1.300 ha.

Dokumentacja urzędniowa dla lasów niepaństwowych wyłoniana zostanie na powierzchni około 2.500 ha za kwotę 3 mln.zł.

Przewiduje się jednocześnie wysadzenie 22 tys.szt.drzew i 60 tys.szt.krzewów.

Nakłady inwestycyjne dla naszego województwa określone w NPSG na rok 1984 zamknęły się kwotą 2.050 mln.zł. Z tego na inwestycje rolnicze przeznaczona jest kwota 707 mln.zł., co stanowi 34,5 %. Na melioracje zakłada się przeznaczyć 458,8 mln.zł.tj. 64,4 %, zaopatrzenie wsi w wodę - 124,7 mln.zł.tj. 17,0 %, elektryfikację 20 mln.zł.tj.

2,8 %, budownictwo kubaturowe - 90,3 mln.zł.tj.12,8 %, zakupy gotowych dóbr - 10 mln.zł.tj. 1,4 %, pozostałe 7,2 mln.zł.tj.1,0 %.

W ramach budownictwa rolniczego zakłada się zmeliorować 2.771 ha użytków rolnych i wybudować 3 wodociągi wiejskie.

3. Budownictwo mieszkaniowe

W ramach uspołecznionego budownictwo mieszkaniowego

istnieje możliwość oddania do użytku 1026 mieszkań co wynika z ilości przygotowanych stanów surowych. Natomiast resort budownictwa zapewnia zaopatrzenie materiałowe tylko dla efektów w wysokości 775 mieszkań.

Efekty rzeczowe w uspołecznionym budownictwie mieszkaniowym planowane na 1984 r. realizowane będą w następujących formach :

	Plan na 1984 ₂ r. <u>mieszk/tys.m²</u>	<u>% dynamika</u> <u>1984/83</u>
- uspołecz.budown.mieszk. dla ludn.nierolniczej	744/38,0	121,4/120,6
z tego:		
- spółdzielcze	521/26,8	112,0/113,1
- zakładowe	140/7,7	94,6/98,7
- komunalne	83/3,5	-
- uspołecz.bud.mieszk.dla ludn.rolniczej	168/11,2	103,7/116,7

Lokalizacja efektów rzeczowych uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego przedstawia się następująco :

a/ dla ludności nierolniczej

	<u>mieszkania</u>	<u>tys.m²</u> p.u.
- Biała Podl.	353	16,5
w tym :		
- spółdzielcze	178	8,1
- zakładowe	100	5,0
- komunalne	75	2,8
- Międzyrzec Podl.	115	0,1
- Łosice	70	3,8
- Parczew	38	2,3
w tym spółdzielcze	30	1,6
komunalne	8	0,7
- Radzyń Podlaski	128	7,1
- Małaszewicze	40	2,2

Budowa i modernizacja dróg

Zakłada się wybudowanie 33,5 km

podbudów oraz 34,8 km nawierzchni wg poniższego zestawienia:

Rejony Dróg Publicznych

1. Biała Podlaska
2. Międzyrzec Podl.
3. Parczew

Zakres rzeczowy w km

<u>podbudowa</u>	<u>nawierzchnia</u>
11,9	11,9
12,0	10,8
9,4	12,1

Projekt planu modernizacji dróg lokalnych przewiduje ulepszenie w 1984 r. nawierzchni o łącznej długości 40,3 km, z tego w zasięgu działania.

- RDP Biała Podl. - 12,3 km
- RDP Międzyrzec P. - 13,0 km
- RDP Parczew - 15,0 km

Łączność

Zakłada się, że liczba placówek pocztowo-telekomunikacyjnych w województwie białkopodlaskim utrzymana zostanie na poziomie ubiegłego roku tj. 94.

z czego w WUP - 86

w WUT - 8

Liczba doręczycieli osiągnie liczbę 247, w tym :

207 wiejskich / wzrost o 2 /

40 miejskich / wzrost o 3 /

W 1984 roku przyłączonych zostanie 500 abonentów telefonicznych i ich liczba wzrośnie do 11.300. Liczba teleksów wzrośnie o 5 i wynosić będzie 239.

Przewiduje się wzrost liczby abonentów radiowych do 61,3 tys. osób i abonentów telewizyjnych

do 57,4 tys. osób.

W 1984 r. rozpocznie się budowę budynków technicznych w Międzyrzeczu Podlaskim i Parczewie, w których będą zamontowane centrale automatyczne.

Gospodarka komunalna i mieszkaniowa

Przyjęte przez przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej i mieszkaniowej założenia na 1984 rok przewidują sprzedaż w wysokości 474,855 tys. zł. przy przewidywanym wykonaniu roku 1983 w kwocie 425,411 tys. zł. co daje dynamikę 111,6 %.

W wyniku przyznanej na 1984 r. dotacji przedmiotowej do prowadzonej działalności w wysokości 175.900 tys. zł. ostatecznie działalność przedsiębiorstw winna zamknąć się zyskiem w kwocie 34.175 tys. zł. /wykonanie na koniec 1983 r. przewiduje się w wysokości 35.193 tys. zł./ W stosunku do przewidywanego wykonania 1983 r. w wysokości 103 osób

planuje się, że zatrudnienie wzrośnie do 1.126 osób co daje dynamikę 108,7 %. Natomiast fundusz płac przy przewidywa-

nym wykonaniu 1983 r. w wysokości 140.118 tys. zł. wzrośnie w 1984 r. do kwoty 157.032 tys. zł. co stanowi 112,1 %.

Inwestycje

Projekt planu inwestycyjnego na 1984 r. opracowany jest na podstawie założeń Wojewódzkiego Planu Roczno-Przyjętych w dniu 28 grudnia br. przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z uwzględnieniem zmian wynikających z postano-

wień Centralnego Planu Roczno-Przyjętego na 1984 r.

Nakłady inwestycyjne dla województwa białkopodlaskiego określone NPSG na lata 1983-85 w wysokości 1.900 mln zł. zostały zwiększone Centralnym Planem Roczno-Przyjętym do kwoty 2.000 mln zł. Ogólne rozdysponowanie nakładów przedstawia się następująco:

	Założenia <u>WPR</u>	Projekt <u>WPR</u>	Udział <u>w %</u>
Ogółem	1900	2050,0	100,0
z tego:			
1. Budownictwo inwestyc.	740	1954,1	95,3
2. Zakupy gotowych dóbr oraz udziały	40	75,9	3,7
3. Rezerwa nie- rozdzielona	20	20,0	1,0

W ramach nakładów na budownictwo inwestycyjne przewiduje się przeznaczenie na poszczególne kierunki następujących kwot :

	Założenia <u>WPR</u>	Projekt <u>WPR</u>	Udział <u>w %</u>
Ogółem	1840	1954,1	100,0
z tego na :			
- rolnictwo	707	787,0	36,2
- gosp. komunal. /inwest. przeds. użytk. publ. decyd. przez toż samo stopnia podstawowego	666	666,0	34,1

	Założenia WPR	Projekt WPR	Udział w %
-oświata i wych.	200	200,0	10,2
-komunal.budow. mieszk.	80	116,1	5,8
-zdrowie i opieka społeczna	160	258,0	12,2
-administracja	27	27,0	1,4

Nakłady na inwestycje rolnicze przeznaczają się przede wszystkim na melioracje i zaopatrzenie wsi w wodę w następujących proporcjach :

	Nakłady w mln zł	Udział w %
1. Ogółem rolnictwo	707	100,0
z poz.1 przypada na :		
- melioracje	454,8	64,4
- zaopatrzenie wsi w wodę	124,7	17,0
- elektryfikację	20,0	2,8
- bud.kubatorowe	90,3	12,8
- pozostałe	7,2	1,0
- zakupy gotowych dóbr	10,0	1,4

W ramach budownictwa rolniczego zakłada się uzyskanie następujących ważniejszych efektów rzeczowych :

- 2771 ha melioracji użytków rolnych
- 3 wodociągi wiejskie

Nakłady na inwestycje gospodarki komunalnej rozdysponuje się zgodnie z założeniami WPR na poszczególne miasta jak niżej:

	Projekt WPR	Udział w %
Ogółem	666,0	100,0
z tego dla miasta :		
- Biała Podl.	393,0	59,0
- Międzyrzec Podl.	127,0	19,0
- Parczew	61,0	9,2
- Radzyń Podl.	40,0	6,0
- Łosice	35,0	5,3
- Terespol	10,0	1,5

Nakłady te przeznaczone są na finansowanie inwestycji przedsiębiorstw użyteczności publicznej decydowanych przez t.o.a.p. stopnia podstawowego polegających na budownictwie inwestycyjnym oraz zakupie gotowych dóbr.

Decyzje o rozdysponowaniu tych nakładów na poszczególne zadania inwestycyjne podjęte zostaną przez właściwe rady narodowe stopnia podstawowego przy uchwalaniu miejskich

/miejsko-gminnych/ planów rocznych na 1984 rok.

Nakłady na zadania inwestycyjne polegające na budownictwie w zakresie oświaty i wychowania koncentrowane są na budowie szkół podstawowych oraz przedszkoli.

W szerszym zakresie w porównaniu do roku 1983 realizowane będą wiejskie domy nauczyciela. Ogólna struktura nakładów na inwestycje oświatowe przedstawia się następująco :

	Nakłady w mln zł	Udział w %
1. Ogółem	200,0	100,0
a/ z poz.1 przypada na :		
- inwestycje noworozpoczęte	23,0	11,5
- inwestycje kontynuowane	177,0	88,5
b/ z poz.1 przypada na :		
- szkolnictwo podstawowe	68,5	34,2
- przedszkola	113,7	56,8
- domy nauczyciela	16,3	8,2
- pozostałe	1,5	0,8

Przewiduje się oddanie do użytku w 1984 r. Zbiorczej Szkoły Gminnej w Ulanie Majoracie, Przedszkola w Białej Podlaskiej ul. Wesoła, Przedszkola w Łosicach, Domu Nauczyciela w Dębowej Kłodzie.

Komunalne budownictwo mieszkaniowe realizowane będzie w dwu podstawowych formach tj.: budowie mieszkań komunalnych oraz wykupie mieszkań w ramach budownictwa spółdzielczego.

Podział nakładów przedstawia poniższe zestawienie :

	Nakłady w mln zł	Udział w %
1. Ogółem	116,1	100,0
a/ z poz.1 przypada na :		
- inwestycje noworozpoczęte	51,0	43,9
- inwestycje kontynuowane	43,0	37,1
- wykup mieszkań spółdzielczych	22,1	19,0

Zakłada się uzyskanie w 1984 r. 103 mieszkania komunalne z tego 83 z budownictwa oraz 20 z wykupu mieszkań spółdzielczych.

Projekt planu inwestycyjnego służby zdrowia zakłada rozdysponowanie nakładów wg poniższego układu :

	Nakłady w mln zł	Udział w %
1. Ogółem	238,0	100,0
a/ z poz.1 przypada na :		
- inwestycje noworozpoczęte	33,9	14,2
- inwestycje kontynuowane	204,1	85,8
b/ z poz.1 przypada na :		
- szpitala i pawilony	8,0	3,3
- przychodnie	165,6	69,6
- zakładowe budown.mieszk.	26,6	11,2
pozostałe	37,8	15,9

W ramach planu inwestycyjnego ochrony zdrowia przewiduje się oddanie do użytku w 1984 r. Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej w Białej Podlaskiej i Przychodni Zdrowia w Łosicach.

Czyny społeczne

Program czynów społecznych na 1984 r. zakłada realizację zadań ogółem w wysokości 573.425 tys.zł. Z tego na czyny inwestycyjne przypada 520.625 tys.zł oraz na czyny remontowe 52.800 tys.zł. Zakładany udział środków własnych ludności w wartości czynów społecznych ogółem wynosi - 40,9 %, środki pomocy państwa poza dotacjami z budżetu wojewódzkiego stanowią 8,6%, a dotacje z budżetu wojewódzkiego - 50,5 %.

Najważniejsze i efektami rzeczowymi 1984 r. zakładanymi do uzyskania w ramach czynów społecznych będą m.innymi :

- 35 km dróg o nawierzchni twardej,

- 92 zadaszania przystanków PKS,
- 4 boiska do piłki nożnej,
- 1 pawilon sportowy "PILAWA 4"
- 2 budynki urzędów gmin,
- 5 remiz strażackich,
- 4 domy kultury

Wojewódzka rezerwa materiałów budowlanych na realizację zadań czynowych w 1984 roku wynosi :

cement 1.750 ton
tarcica 200 m³
wyroby walcowane 150 ton
blacha ocynkowana 50 ton
rury stalowe 5 km
przewody grupa :

1123 10 km
1124 5 km

Materiały te zostaną rozdzielone zgodnie ze zgłoszonymi przez realizatorów czynów społecznych zapotrzebowaniami.

Nowa ordynacja wyborcza

UCHWALONA 13 lutego br. przez Sejm ustawa „Ordynacja wyborcza do rad narodowych” zamyka niemal dwumiesięczny okres prac legislacyjnych i społecznych konsultacji. W skierowanym w grudniu ub. r. przez Radę Państwa do społecznej konsultacji projekcie założeń wyborczych wzięło udział ponad milion obywateli.

Konsultacje nad założeniami przyniosły wiele różnorodnych propozycji. Część z nich znalazła się w tzw. Stanowisku Rady Krajowej PRON i została w większości przypadków uwzględniona przez Radę Państwa. W efekcie tych modyfikacji powstała nowa wersja projektu, która w znacznym stopniu odbiegała od konsultowanego pierwowzoru. Ponad 80 poprawek (w większości redakcyjnych i stylistycznych) wniosła również powołana przez Sejm — Komisja Nadzwyczajna. Jednocześnie Rada Państwa zgłosiła Komisji Nadzwyczajnej kilka autopoprawek.

Przyjęta przez Sejm nowa ordynacja wyborcza jest * całą pewnością znacznym poszerzeniem i pogłębieniem demokratyzacji życia publiczne-

go. Stopień tego demokratyzowania na pewno nie wszystkich do końca zadowolą. Nowe prawo wyborcze jest więc kompromisem i odpowiada obecnym złozeniom realiom naszego życia społeczno-politycznego.

Co jest nowego w ordynacji wyborczej; co różni ją od poprzednich?

Do nowych, istotnych elementów, które różnią obecną ordynację od poprzednich, należą:

- zasady wyłaniania kandydatów na radnych;
- instytucje kolegów wyborczych;
- możliwość sądowego zaskarżenia wyniku wyborów lub wyboru radnego;
- uproszczenie procedury odwoływania radnych.

W stosunku do założeń projektu ordynacji wyborczej poddawane konsultacjom zmiany dotyczą: okresu trwania kampanii, wielkości okręgów wyborczych, układu list, podwojenia liczby kandydatów, siły wyborów, programów wy-

borczych, poszerzenia wykazu instytucji i organizacji upoważnionych do zgłaszania kandydatów.

Zebrania konsultacyjne

Inne niż dotychczas będą zasady wylaniania kandydatów. Poprzednia ordynacja wyborcza zobowiązywała do zasięgania opinii wyborców o kandydatach. Instytucja tzw. zasięgania opinii stosowana była w bardzo znikomym zakresie; tak znikomym, że w praktyce traciła swoje znaczenie. Obecnie ordynacja przewiduje obowiązkowe spotkania każdego kandydata z wyborcami swojego okręgu wyborczego. Organizatorem tych spotkań ordynacja czyni ogniwa PRON. Na spotkaniach tych kandydaci zostaną przedstawieni wyborcom. Będą oni mogli poprzeć kandydaturę lub odmówić jej poparcia, a także wnioskować o wycofanie danej kandydatury i przedstawienie przez kolegium wyborcze nowego kandydata. Ale w tym ostatnim przypadku przepisy ordynacji wymagają, aby wnioski odwołujące kandydata były w pełni uzasadnione i umotywowane. Te nowe zasady zapewniają wyborcom wpływ na skład kandydatów na radnych i stanowią istotny element demokratyzacji prawa wyborczego.

Zebrania przedwyborcze będą też okazją do zapoznania wyborców z programami wyborczymi. Ordynacja postanawia, iż takim ogólnopolskim programem wyborczym będzie deklaracja wyborcza PRON, a w oparciu o nią tworzone będą terytorialne programy wyborcze w województwach, miastach, dzielnicach i gminach. Będą one opracowane w ścisłej zbieżności z planami społeczno-gospodarczymi, ale wzbogacone realnymi społecznymi inicjatywami lokalnymi (budowa szkół, przedszkoli, dróg itp.). Ordynacja zaleca przestrzeganie zasady konfrontacji zamierzeń z posiadanymi środkami finansowymi, materialowymi i siłami ludzkimi. Chodzi po prostu o to, aby programy wyborcze nie były zbiorem „wszelkich zy-

czeń i postulatów”, których nikt nie będzie w stanie zrealizować.

Szereg kwestii technicznych związanych z trybem zebrań konsultacyjnych określi ogólnokrajowe kolegium wyborcze.

Kolegia wyborcze

Nowym elementem w ordynacji wyborczej są wspomniane już kolegia wyborcze, które będą odgrywać rozstrzygającą rolę w wylanianiu kandydatów i ustalaniu list.

Ogólnokrajowe Kolegium Wyborcze stanowią: przedstawiciel Rady Krajowej PRON oraz przedstawiciele naczelnych władz organizacji będących sygnatariuszami Deklaracji w sprawie PRON. Sygnatariusze mogą zaprosić do udziału w Ogólnopolskim Kolegium Wyborczym przedstawiciele związków zawodowych, społeczno-zawodowych organizacji rolników i socjalistycznych związków młodzieży.

Podobna zasada obowiązywać będzie również na wszystkich niższych szczeblach, z tym że zasady dokooptowania ustali Ogólnopolskie Kolegium Wyborcze.

Proponowana struktura polityczno-społeczna kolegiów wyborczych stanowi z jednej strony wyraz koalicyjnego układu władzy państwowej, a także konstytucyjnej roli PRON. Z drugiej strony stanowi ona o najszerszej społecznej reprezentatywności kolegiów poprzez możliwość udziału w ich pracach reprezentantów organizacji społeczno-politycznych.

Uprawnione do zgłaszania kandydatów do kolegiów wyborczych, oprócz głównych sił politycznych — sygnatariuszy Deklaracji w sprawie PRON, są masowe organizacje społeczne i po raz pierwszy prawo zgłaszania kandydatów otrzymały samorządy mieszkańców miast i wsi oraz także rady PRON.

Wybory

Nowe prawo wyborcze określa, że liczba mandatów w okręgu wybor-

czym będzie wynosić 3—6 (dotychczas w znacznej części okręgów wyborczych wybierano 7—9 radnych). Tak samo będą mniejsze okręgi wyborcze (1 do 3 tys. wyborców), a kolegium wyborcze zgłaszać będzie wspólną listę podzieloną na poszczególne mandaty.

Na każdy z mandatów danej listy kandydować będzie dwóch kandydatów, których nazwiska umieszczone będą w kolejności ustalonej przez kolegium. W tej sytuacji liczba kandydatów na radnych umieszczonych na liście będzie dwukrotnie większa od liczby mandatów przypadających na dany okręg wyborczy. Przyjęcie takiego rozwiązania oznacza, że każdy mandat w okręgu będzie wyodrębniony, a do jego obsadzenia zgłoszeni zostaną dwaj kandydaci. W ten sposób — mimo że okręgi wyborcze są wielomandatowe — głosowanie uzyskuje cechy podobne jak w okręgach jednomandatowych. Wyborca wyrażać będzie swoją wolę w odniesieniu do każdej pary kandydatów z danego okręgu wyborczego. Karta wyborcza podzielona będzie na tyle części, ile mandatów przypada w danym okręgu. W przedziale każdego mandatu będą figurowały nazwiska dwóch kandydatów.

Ordynacja wprowadza nową formułę prawomocności wyborów. Jest nią tzw. kryterium quorum, a więc udział w głosowaniu przez co najmniej połowę uprawnionych do głosowania, a za wybranych uważa się tych spośród kandydatów, którzy uzyskali najwięcej ważnych głosów. Przyjęcie zasady, że głos bez skreśleń jest głosem ważnym, w niczym nie ogranicza prawa wyboru spośród kandydatów. Gdy wyborca uzna propozycje kolegium wyborczego za nietrafne, ma niczym nie ograniczoną możliwość — co gwarantuje mu ordynacja — dać temu wyraz poprzez dokonanie skreśleń poszczególnych kandydatów. Również jeśli skreśli dwóch kandydatów ubiegających się o ten sam mandat, skreślenie takie nie powoduje unieważnienia głosu.

Wybory są tajne, jednak skorzystanie przy oddawaniu głosu z pomieszczenia za zasłoną ordynacja wyborcza uznaje za prawo, a nie obowiązek wyborczy.

Nowa ordynacja utrzymuje — zgodnie z przeważającą opinią uczestników konsultacji — wybory bezpośrednie do rad narodowych wszystkich stopni (w poddanym konsultacji projekcie ordynacji dopuszczano możliwość wyborów pośrednich). Wprowadza jednak istotną zmianę w systemie wyboru radnych do WRN. Dotychczas działacze polityczni, społeczni oraz specjaliści szczebla wojewódzkiego kandydowali w poszczególnych okręgach wyborczych. W trakcie konsultacji wysunięto wnioski, aby działacze szczebla wojewódzkiego wybierać z listy wojewódzkiej, na którą głosować będą wyborcy wszystkich okręgów danego województwa. Propozycja ta została przyjęta i nowe prawo wyborcze stanowi, że z list terenowych wybieranych będzie 85 proc. radnych WRN, a z listy wojewódzkiej — 15 proc.

Również na tych listach liczba kandydatów będzie dwukrotnie przewyższać liczbę mandatów. Nazwiska kandydatów umieszczone będą w kolejności rekomendowanej przez wojewódzkie kolegia wyborcze, a lista poddana będzie głosowaniu we wszystkich okręgach wyborczych danego województwa i jeśli wyborca odda głos bez skreśleń — lub skreśli mniejszą liczbę kandydatów, niż wynosi liczba mandatów przysługujących liście wojewódzkiej, wówczas jego głos będzie zaliczony na rzecz tych kandydatów, którzy figurują na liście w pierwszej kolejności.

Nieważne są karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone bądź nie opatrzone pieczęcią lub całkowicie przedarte na dwie lub więcej części albo całkowicie przekreślone.

Wybory przeprowadzać będą komisje wyborcze. Rada Państwa powołuje państwową komisję wyborczą oraz wojewódzkie komisje wyborcze

spośród osób wysuniętych przez władze sygnatariuszy Deklaracji w sprawie PRON. W analogicznym trybie prezydium wojewódzkich rad narodowych powołują komisje stopnia podstawowego. Natomiast obwodowe komisje wyborcze zostają powołane przez prezydium rad narodowych stopnia podstawowego. Nowe prawo wyborcze w szczególny sposób precyzuje uprawnienia komisji wyborczych oraz kalendarz ich pracy.

Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej bez przerwy między godziną 6 a 20. (w dotychczasowej ordynacji — między 6 a 22). W lokalu wyborczym musi znajdować się pomieszczenie za zasłoną łatwo dostępne, zapewniające tajność głosowania. Kartki do głosowania składane będą do urn wyborczych w kopertach.

Ważność wyborów

Za ważne uznaje się wybory w danym okręgu, jeśli w głosowaniu wzięło udział więcej niż 50 proc. uprawnionych do głosowania.

Wyborca może w ciągu 7 dni od ogłoszenia wyników wyborów wnieść protest przeciwko wyborowi radnego lub ważności wyborów, jeśli dopuszczono się przestępstwa przeciwko wyborcom lub naruszono przepisy ordynacji wyborczej — co mogło mieć istotny wpływ na wyniki wyborów. Protest powinien być wniesiony do Państwowej Komisji Wyborczej, która kompletuje dokumentację i kieruje sprawę do Sądu Najwyższego oraz powiadamia o zniszczeniu sprawy Prokuratora Generalnego PRL. Sąd Najwyższy rozpatruje sprawę w składzie trzech sędziów, wysłuchuje prokuratora oraz zainteresowanych. Orzeczenie Sądu Najwyższego jest ostateczne.

W przypadku unieważnienia wyborów przez Sąd Najwyższy, Rada Państwa zarządza w ciągu 14 dni ponowne wybory w okręgu, w którym wyniki wyborów zostały unieważnione. Ponowne wybory zarządza

również wtedy, kiedy w danym okręgu głosowało mniej niż 50 proc. uprawnionych do głosowania.

Wygaśnięcie mandatu

Wygaśnięcie mandatu radnego następuje wskutek:

- śmierci;
- zrzeczenia się mandatu;
- utraty prawa wybieralności;
- odwołania przez wyborców;
- pozbawienia mandatu przez radę narodową.

Mandat wygasa również w przypadku odwołania przez Wojewódzką Radę Narodową radnego wybranego z listy wojewódzkiej.

W toku konsultacji „założeń” podnoszona była kwestia uregulowania zasad odwoływania radnego przez wyborców. Dotychczasowa ordynacja wyborcza dopuszczała możliwość odwoływania radnych przez wyborców, ale nie określała zasad, w oparciu o jakie miałyby się to odbywać. W praktyce przepis ten nie był stosowany. Nowe prawo wyborcze wprowadza niezbędną konkretyzację. Wyborcy mogą odwołać radnego w przypadku, gdy jaskrawo narusza godność radnego albo ten zawiódł ich zaufanie. Z wnioskiem o odwołanie radnego może zwrócić się do wyborców organizacja, która jego kandydaturę zgłosiła lub właściwa terenowa rada Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego. Z takim wnioskiem mogą wystąpić sami wyborcy, ale na zebraniu samorządu mieszkańców miast lub wsi wniosek ten musi uzyskać poparcie 1/3 ogółu wyborców danego okręgu wyborczego.

Ordynacja wprowadza zasadę, że w przypadku wygaśnięcia mandatu rada narodowa powołuje na opróżniony mandat kandydata z tej samej pozycji mandatowej, jeśli nie utracił on prawa wybieralności. A z listy wojewódzkiej mandat, uchwałą rady, uzyskuje kolejny kandydat, który uzyskał największą liczbę głosów.

Powyższy artykuł pióra KAROLA GĘBKI opublikowany został w "Zagadnieniach i Materiałach nr 7" z dnia 16 - 22.II.84 r.